Al servei de l'adversari

Qui defensa el 'Brexit' i viatja arreu del país, aprèn molt sobre Europa i encara més sobre l'illa. Vuit setmanes entre els defensors de la sortida del Regne Unit de la UE.

Christoph Scheuermann
© Der Spiegel

La vida com a euroescèptic no està gens malament. Ho he comprovat personalment. Passes molta estona a l'aire lliure, fas nous amics i companys de batalla i participes en una rebel·lió contra l'*establishment*. Una lluita per la independència l'anomenen alguns dels meus nous amics en l'intent d'escindir-se de la UE. Jo l'anomeno la batalla propagandística més gran a Anglaterra de les últimes dècades.

Abans que arribi el referèndum de la UE del 23 de juny, s'ha creat un sorprenent moviment a l'illa, que va des de la dreta fins a l'esquerra, que inclou des de *tories* fins a laboristes passant per abstencionistes, des d'obrers fins a banquers. Els partidaris del *Brexit* són anomenats els oponents d'Europa. Reparteixen pamflets al centre de les ciutats, discuteixen a les tarimes, escriuen articles de diaris. Alguns treballen des de fa anys per la sortida de la UE, d'altres només des de fa poc. La majoria recalquen que aprecien el continent com a destinació de vacances, però que no volen ser governats des d'allà.

M'he barrejat com a activista dels partidaris del *Brexit*, tot i que això, com a reporter de l'*Spiegel* no se sol fer. Alguns a la redacció eren escèptics. Però en primer lloc, els estrategs de les grans iniciatives anti-UE, enmig de l'engranatge de la seva campanya, solen proporcionar informació limitada als periodistes. En segon lloc, espero poder entendre una cosa que des de fora sembla incomprensible: que un país a Europa pugui girar-li l'esquena durant la pitjor crisi en dècades. I en tercer lloc, tenia curiositat per saber què se sent des de l'altre costat.

Sempre he estat un entusiasta europeu. Europa no ha estat mai només una idea de Brussel·les o un projecte polític, sinó una realitat i un lloc anhelat alhora. A 17 anys vaig fer un Interrail amb un amic des de la regió del Ruhr, Alemanya, i vam fer Anglaterra, Irlanda, França i Espanya. No ens cansàvem d'aquest continent. Europa era l'antítesi de la província, una ampliació de la zona de ressonància, una oportunitat de deixar enrere l'Alemanya estreta de mires i de superar barreres.

D'aleshores ençà han passat moltes coses. Europa s'ha disgregat en Estats nacionals, les tanques retornen, Grècia encara és a la vora del precipici. L'eufòria s'ha esmortit. Quan ara reflexiono sobre el continent, ho faig amb un sentiment de melangia i d'ocàs. Temo que els britànics afluixin un parell de pedres i que l'edifici europeu s'enruni del tot. Als britànics els agrada ser els grans escèptics, però no en són els únics. Això que està passant a l'illa podria passar aviat a qualsevol altre lloc. Aquesta és la quarta raó per endinsar-se al moviment dels partidaris del *Brexit*: donar un cop d'ull al *worst case scenario*.

La meva contribució com a partidari del *Brexit* comença en un edifici →

→ d'oficines a Lambeth Bridge, al davant del Palau de Westminster. Som a mitjan febrer, el primer ministre David Cameron acaba de tornar de Brussel·les i ha explicat en un faristol davant del número 10 de Downing Street l'acord al qual ha arribat amb els governs de la UE. Hi inclou la promesa que la Gran Bretanya no estarà lligada a la fórmula "una unió cada cop més estreta", de limitar el poder dels països de la Unió de cara als països de fora de la zona euro i que els immigrants provinents de la Unió no podran exigir prestacions socials fins que no hagin viscut quatre anys al país. Cameron espera així convèncer els britànics i evitar el *Brexit*.

L'endemà, un diumenge, comença la iniciativa de telecampanya "Vote Leave". La batalla contra Europa s'endureix. M'he de posicionar com a simpatitzant de Cameron. Sota el sostre de Vote Leave es concentren polítics de grans partits, entre els quals hi ha el ministre de Justícia Michael Gove i l'ex-alcalde de Londres, Boris Johnson.

En arribar a la setena planta, creuant una porta de vidre, el John m'estén els braços amb molta alegria. "Ja has esmorzat? Vols te, cafè, un croissant, fruita?". John dirigeix el centre de trucades de Vote Leave. A la sala hi ha dues, tres dotzenes de pantalles en llargues taules, de les finestres es pot veure el Tàmesi. A prop s'hi asseuen els caps de l'organització, entre els quals hi ha el lobbista Matthew Elliott. Dirigeix la campanya de la iniciativa del Brexit de tot el país. Al setè pis es desenvolupen les estratègies i és on l'esquadró es posa en marxa. Aquest matí han arribat deu voluntaris, gairebé tots acabant la vintena, començant la trentena. El John m'assigna un monitor i ens diu que trucarem a tots els *tories* dels ajuntaments de tota l'illa per preguntar si volen ajudar Vote Leave.

Ja el 2013 Matthew Elliott va començar a forjar aliances, a fitxar donants rics i a buscar els líders dels crítics amb la unió del país en organitzacions com Business for Britain. Alguns dels que Elliott va poder convocar havien esperat des de feia anys un referèndum. Ell va posar els fonaments del moviment.

Ara es tracta de mobilitzar els ajuntaments, petits empresaris, simpatitzants. L'estat d'ànim de la sala és relaxat. Ningú s'estranya que un alemany vulgui ajudar a aconseguir el *Brexit*. Al meu costat s'asseu Harry, que rebutja la UE tan vehementment com la resta. El Harry diu que sobretot s'enfada amb la gent que critica Europa amb ell i que després no estan segurs d'on posaran la creu al juny.

Agafo l'auricular. El missatge que he de dir m'apareix a la pantalla. "Bon dia, li truco de Vote Leave. El primer ministre acaba de tornar de Brussel·les per arribar a un acord amb ells. Creiem, però, que no ha aconseguit les reformes bàsiques que aquest país necessita". El

VOTE LEAVE. Sota el sostre de Vote leave es concentren polítics de grans partits, entre els quals hi ha el ministre de Justícia Michael Gove i l'ex-alcalde de Londres Boris Johnson (a la imatge de l'esquerra).

telèfon em connecta amb Kent, del sud de Gal·les, Somerset, amb 40 o 50 localitats. Cada parell de segons algú truca a la sala. "Fantàstic!" Hi ha un però: en realitat Cameron sí que ha aconseguit el seu acord, però no val la pena mencionar-ho.

Em sorprèn que alguns ajuntaments amb què he pogut parlar aquest matí estiguessin indecisos. Un *tory* del sud d'Anglaterra, militant de l'eurocrític Conservatives for Britain, diu que està a favor de seguir a la UE. Quan li pregunto per què llavors es compromet amb els escèptics, calla. Un altre em pregunta què rebrà a canvi de votar a favor del *Brexit*: diners, xocolata, flors?

Al Harry tampoc li va gaire bé. "No està convençut? D'alguna manera això ho diu tothom". Tot i veure durant aquest matí només una petita part de l'ambient, crec que, des del punt de vista d'un amic de la UE, hi ha molt d'optimisme. La primera sorpresa. Què passaria si la majoria dels britànics volien arreglar la situació amb Europa?

Després de dues hores estic esgotat. El John diu que puc tornar a treballar amb ell, que és aquí cada dia. Bé, li contesto. Més ben dit: fantàstic!

El *Brexit* és divertit, aquesta és la segona sorpresa. El meu contrincant té, curiosament, un gran efecte emocional, gairebé com un estupefaent. Duen a terme una guerra de convicció, parlen de la llibertat i de la independència, de manera que les seves paraules donen l'aparença d'una legitimació moral.

Com tots els moviments polítics que volen derrocar l'*statu quo*, els antieuropeus han de fer més soroll que els seus contrincants. Han d'explicar per què val la pena deixar la UE. La meva impressió és que els partidaris del *Brexit* lliuren una guerra de poders. El seu enemic no és Europa, sinó l'elit dels poderosos a Londres i a Brussel·les. Se senten assetjats i enganyats, desbordats d'immigrants, de la globalització i de la pregunta de quan han perdut la seva antiga Anglaterra. Brussel·les és només una metàfora del sentiment del control perdut.

Els partidaris del *Brexit* es veuen com una insurrecció popular en contra de l'*establishment*. Com una rebel·lió popular. Aquest sentiment s'alimenta del fet que els proeuropeus es recolzen a la campanya Britain Stronger In Europe de la gran capital, de Goldman Sachs, J.P. Morgan i d'altres bancs. Els moviments anti-UE, d'altra banda, reuneixen moltes petites sumes de diners de particulars rics.

És al març quan el moviment del *Brexit* activa la segona etapa: surten al carrer. En un dissabte fresc vaig per la zona de vianants d'Oxford, amb una samarreta vermella amb el logo de Vote Leave. Al voltant d'una taula plegable s'han reunit deu activistes, entre les quals tres dones, cosa que em sorprèn. Fins ara, semblava que el *Brexit* era un tema d'homes. James, el coordinador, ens diu que hem de repartir els pamflets i demanar als vianants que vagin cap a la taula, on hauran d'apuntar la seva adreça.

Hi ha dos pamflets. Al primer, hi llegeixo que, amb la contribució que els britànics fan a la UE, podrien construir un hospital cada setmana. Al segon pamflet, hi diu: "Hi ha 35 milions de clots a la Gran Bretanya. Però els teus diners es destinaran a construir ponts com aquests a Grècia". A sota s'hi pot veure el pont de Rio Andirrio al golf de Corint.

Sempre m'ha sorprès com d'obsessionats estan els crítics amb Europa amb els diners. Els 8,5 milions de lliures esterlines netes que la Gran Bretanya ha transferit a Brussel·les són molts diners, però en el pressupost total del país és només una mica més de l'un per cent del total.

Molta gent sacseja el cap quan llegeixen el pamflet. *Thanks, but no, thanks*. Una dona gran diu que va néixer als anys 30 i no vol veure com Europa es torna a trencar. Una dona jove explica que el seu besavi va lluitar en la Primera Guerra Mundial i el seu avi en la segona. Europa defensa la pau! La resposta de la gent m'alegra. Oxford és oberta com el seu entorn. Després m'assec amb el David i el Mark, que també han repartit pamflets, en una cafeteria. El Mark té 26 anys, és anarquista i treballa en una línia telefònica d'emergències. El David té uns gairebé 60 anys, és elector de *tories* i té una empresa immobiliària. No tenen →

PARTIDARIS DEL 'BREXIT'. La lluita contra la UE uneix anarquistes i empresaris, escèptics del poder i defensors de la democràcia, crítics de l'Estat i patriotes. És l'aliança dels descontents.

→ més en comú que la lluita per un Estat amb menys impostos que funcioni sense el perjudici de fora.

La lluita contra la UE uneix anarquistes i empresaris, escèptics del poder i defensors de la democràcia, crítics de l'Estat i patriotes. És l'aliança dels descontents. Una unió de gent que no té gaire i que se senten desenganxats i alhora de persones que tenen molt i que ho volen mantenir. Allò que queda és l'alegria del mal aliè. El David diu: "Europa tem que marxem. Un país menys que paga les obres dels francesos".

Com més temps passo amb els partidaris del *Brexit*, més es descoloreixen els arguments. Enmig de tot això, jo també crec que a Brussel·les hi ha imperialistes corruptes que diàriament s'inventen estratègies de repressió. Un argument popular dels partidaris del *Brexit* diu que una sortida dels britànics provocaria un trasbals en tot el continent i que obligaria la UE a ser més eficient. El no a Europa seria, per tant, sanador per a tots: *why not?*

La Gran Bretanya ha estat sempre un soci amb el cor dividit al grup. És dintre per raó de la zona de lliure comerç, però és desconfiada amb les ambicions federals de l'elit de Brussel·les i dels Estats fundadors. Els corrents llibertaris tenen una gran tradició a l'illa. La primera iniciativa pel *Brexit* va ser el 1969, abans de l'adhesió a la comunitat econòmica europea. Des de llavors s'hi han apropat desenes de grups, *think tanks* i xarxes d'euroescèptics, un altre motiu pel qual el moviment és tan contundent.

Simon Richards viatja amb Better Off Out per tot el país, una iniciativa pel *Brexit* que lluita contra la UE des de fa 10 anys. Som a mitjan abril, i això vol dir que arrenca la tercera fase. Richards és al tren en direcció a Haywards Health, al sud d'Anglaterra. Dirigeix des de fa 8 anys la Freedom Association, un *lobby* que pertany al Better Off Out. És un veterà del *Brexit*, una vida en lluita contra Brussel·les. Li explico que sóc periodista, d'Alemanya.

La seva vena anarcocapitalista es va desenvolupar molt d'hora, m'explica. Ja des que anava a l'escola protestava contra els excessius controls estatals i contra els sindicats prepotents. La lluita de veritat va començar, però, el 1990, quan des del seu partit, Margaret Thatcher va ser obligada a dimitir. Des del punt de vista del Richard, va ser un error que encara avui té conseqüències. David Cameron va segrestar el partit dels *tories* i el va reformar amb els seus impertinents amics d'Eton, sense cap connexió amb el poble. Per això es va formar Ukip. En realitat agraeix a Ukip, el partit populista, l'ascens sobretot de la retòrica xenòfoba dels seus militants, així com el fet que els conservadors es moguessin amb Cameron al mig.

El més gratificant de la lluita contra Euopa és que cada dia aprens alguna cosa nova. Per exemple, que la UE va tenir la culpa de la guerra a Ucraïna i que en té la responsabilitat. Que els britànics no es poden protegir de les inundacions. Això és el que diu al pamflet dels representants locals de l'Ukip a Haywards Health.

A més a més, aquestes últimes setmanes he sabut que la UE s'empassarà l'illa i serà una part d'un superestat. La UE intensifica el risc d'atemptats terroristes, apuja el preu de la carn bovina un 36 per cent i procura que aviat 80 milions de turcs entrin a Europa. Una permanència a la UE faria els britànics, segons diu el ministre de justícia Michael Gove, "ostatges a la part del darrere d'un cotxe tancat amb clau".

Richards rep grans aplaudiments pel seu discurs anti-UE a Haywards Health. Només un veterà de guerra de 95 anys s'atreveix a contradir-lo. Al final em pregunten, com a alemany, què en penso, del debat europeu. Els dic el que he estat pensant tota l'estona: que seria una catàstrofe que la Gran Bretanya se n'anés. És la meva opinió. Els britànics aporten experiència a Europa, i són també el pol contrari a França. Nosaltres, els alemanys, nosaltres, els europeus us necessitem, em sento dir.

Hi ha tranquil·litat a la sala, hi ha uns 30 espectadors. Una dona crida: "Sobretot necessiteu els nostres diners".

Probablement no té cap mena de sentit. La gent no es deixaria convèncer per un milió de lliures. La lluita dels partidaris del *Brexit* és més gran que la UE. Es tracta de parar el temps perquè tenen por del futur.

Si Europa es dissolgués, es mostrarien aquí les primeres esquerdes, a Haywards Heath, a la zona de vianants d'Oxford, al Lambeth Bridge. M'ha sorprès la vehemència i la resolució del moviment pel *Brexit*, amb el qual han glorificat la retirada, l'isolament. Al mateix temps noto la gran resistència quan vaig estar donant suport a la sortida de la UE. Tinc l'esperança que els partidaris del *Brexit* abaixin la veu i que els britànics es decideixin per Europa el 23 de juny.

L'ambient a Haywards Heath és alegre. Posteriorment van preguntar qui estava a favor d'Europa. Al darrere meu s'aixequen tres braços, darrere del veterà de guerra. Només tres. •

Traducció de Nuria Murie